

I-3099^L

LATVIJAS VALSTS
BIBLIOTĒKA

92-30.758

6. LATVIEŠU DZIESMU SVĒTKU
UN GLOBĀLĀ KULTŪRAS FONDA

lietišķās mākslas izstāde

TORONTO, ONTARIO, KANADĀ

1. - 4. JŪLIJAM, 1976. GADĀ

A. Dzērvītis

Mēs esam no senčiem saņēmuši varenu mantojumu, sargāsim to un nodosim saviem pēctečiem. Mēs esam kā tilts starp mūsu tautas pagātņi un nākotni. Nenodārdīsim šo tiltu! Katru tautu vērtē pēc nacionālām īpatnībām. Šīs īpatnības jo spilgti izpaužas tautas mākslā. Par senām civilizācijām, kā apgalvo kultūrvēsture, neliecina tīrā māksla ar gleznām, bet gan lietišķā māksla ar metalla, keramikas un tekstiliju izstrādājumiem. Dažas senatnē zudušas tautas, ja tās vārdus vairs nav iespējams atburtot, sauc pēc viņu lietišķās mākslas darbiem.

Arhαιoloģijas grāmatās raksta par „laivas cirvju un auklas keramikas tautām”, kas mīta vidus Eiropā ap III gadu tūkstoši pirms mūsu laikmeta.

VĒSTĪJUMS

SENČU LĀPAS NESĒJIEM

Tagad vidus Eiropa iekļauta P.S.R.S. robežās. Krievu antropologi, pēdējā laikā veikuši plašus arhαιoloģiskos izrakumus atrastu galvaskausu pētījumus. Viņi nākuši pie slēdziena, ka pēc eiropoidu galvaskausu raksturīgām pazīmēm nepārprotami var noteikt slāvu, baltu un ģermāņu cilšu dzīves vietas senatnē.

Baltu tautas apdzīvoja Dņepras vidusdaļu, visu Baltkrieviju, apgabalus līdz Kijevai un Maskavai, kā arī Baltijas jūras dienvidus krastus.

Baltu tautu kapenēs bez īpatnējiem galvaskausiem atrasti eleganti veidotie kaujas cirvi, auklu nospiedumiem un ģeometriskiem rakstiem rotātā keramika un īpatnējas rotas lietas.

Gadsimtos, slāvu spiesti, balti atkāpušies līdz Baltijas jūras krastiem, kur tagadnē eksistē tikai latviešu un lietuviešu tautas. Tālāk šīm tautām nav vairs kur atkāpties, tad būtu jābrien jūrā!

Fiziski latvieši un lietuvieši vēl eksistē, bet kas notiek ar viņu gara vērtībām? Tās tiek iznīcinātas! No pirmdzimtenes pie Baltijas jūras baltu tautas atnesa savu valodu, ticību, senās tradīcijas un ar grezniem ģeometriskiem rakstiem bagātu mākslu. Uz seniem latvju rakstiem nekad neapnīkst skatīties.

Latvju rakstus var apbrīnot ne tikai ar redzi. Tie baudāmi arī ar prātu, jo kā seno dievību simboliem tiem ir dziļa nozīme.

Latviešu lietišķās mākslas darbi līdz Otram pasaules kaŗam augsti vērtēti visās starptautiskās izstādēs, izpelnoties augstākās godalgas. Izstāžu apmeklētāji, apbrīnojot šos darbus, izteicās, ka tādus darbus var radīt tikai tauta ar dziļiem

gara pamatiem. Tā tas bija pagātņē, brīvās Latvijas laikā.

Tagadnē mūsu tēvu zemē valda krievu komūnisma ideoloģija. Latviešu nacionālisms izsludināts par pretvalstisku kustību un kā tāds tiek visiem spēkiem apkarots. Iznīcināti tiek arī īpatnējie latvju raksti, jo tie ir spilgtākais nacionālisma izpaudums. Kā redzams no lietišķās mākslas izstādēm dzimtenē latvju raksti ir zaudējuši ciņu ar komūnistu internacionālās mākslas ideoloģiju. Pārspēks bijis pārāk liels! Mūsu tēvzemē īpatnēji latviskā lietišķā māksla vairs neeksistē.

Vai brīvās pasaules latvieši nevarētu glābt senču mantojumu, latvju rakstus no iznīcības? Mēs esam mūsu senču miesas un gara mantinieki, vienalga, vai esam dzimuši un auguši Latvijā, vai tālās, svešās zemēs. Vai mēs kā senie grieķi lāpu ar svēto, pie tempļa altāra dzimtenē aizdedzinātu uguni nevarētu aiznest uz tāliem apgabaliem, kur šai ugunij uz-

gavilētu mūsu tauta? Ja viens lāpas nesējs nespēkā pakritis, lai paķer lāpu otrs un lai nes tālāk!

Svētā senču uguns nedrīkst izdzist! Katrs no mums var būt lāpas nesējs — no senčiem mantotu rakstu sargātājs. Profesionālo lietišķās mākslas veidotāju rindas dilst, un veltīgi sapņot par ziedu laikiem nākotnē. Nebūvēsim gaisa pilis, tās parasti sabrūk. Bet mūsu senči sacīja ... „labāk zīle rokā, nekā mednis kokā”. Kautko skaistu, īpatnēji latvisku katram ir iespējams darināt no maizes darba brīvos brīžos. Katrs īpatnēji latvisks darbs lieliski noder mājokļa izdaiļošanai. Atcerēsimies teicienu — parādi kā tu dzīvo, un es pateikšu, kas tu esi!

Ar latviskiem izstrādājumiem varētu iepriecināt tuviniekus viņu goda dienās. Pašdarinātās latviskās dāvanas sagādātu daudz vairāk prieka kā veikalos pirktā starptautiskā duču prece.

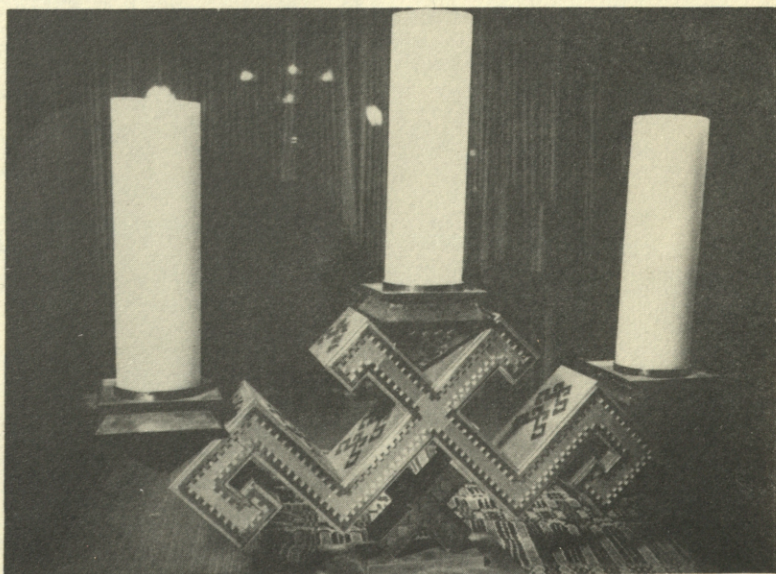
Bet — no darba brīvos brīžos taču jāatpūšas! Tiesa, bet, atpūšoties mēs parasti tomēr strādājam gan ar acīm (T.V.), gan ar muti (runājot), bet mūsu rokas tanī laikā stāv dīkā. Kādēļ? Reizē ar acīm un muti var nodarbināt arī rokas. Roku darbs sagādā prieku, un ar prieku veikts darbs nav darbs, bet atpūta.

Acis darba nobijās,
Rokas darba nebijās.
Rokas darba nebijās,
Zinājāsi padaram!

Tā saka dainas.

Reizē ar profesionālo darbu iespējams darboties atpūtas brīžos arī kādā lietišķās mākslas nozarē. Atcerēsimies tikai, ka visi latviešu tautas mākslas darbi, kas pildīja muzejus, ir radušies pagājušos gadsimtos lauku sētās. Profesionāls zemkopja darbs bija ļoti smags, darba stundas ļoti garas un atpūtas brīži ļoti īsi. Un tomēr ar visu to mūsu senči bija spējīgi radīt lielu vairumu skaistu, īpatnēju mākslas darbu. Kādēļ mēs nebūtu spējīgi sekot viņu priekšzīmei? Nav attaisnojama atrunāšanās ar zināšanu trūkumu. Tiesa, senatnē jau no bērnības darba paņēmienus un rakstus mācījās no vecākiem, jo nebija ne grāmatu, ne skolu. Tagad mums ir labas grāmatas par latvju rakstiem, tās tikai uzmanīgi jāizlasa. Kā latviešu, tā citās valodās dabūjamās grāmatas par visās lietišķās mākslas nozarēs lietojamiem darba paņēmieniem.

Dažos vakaraursos iespējams arī praktiskos darbos iegūt visus darba paņēmienus lietpratēju vadībā. Vai mēs nesam laimīgāki par mūsu senčiem? Nav taču svarīgi, kur un kā mācāties darba prasmi. Ja pārzinām latvju rakstu salikumu tradīcijas, nebūs grūti īpatnēji latviskus darbus radīt. Ar labu gribu un izturību katrs var kļūt par īpatnējās senču mākslas sargātāju un tradīciju turpinātāju. Būsim visi senču lāpas nesēji!

E. SPRAVNIKS

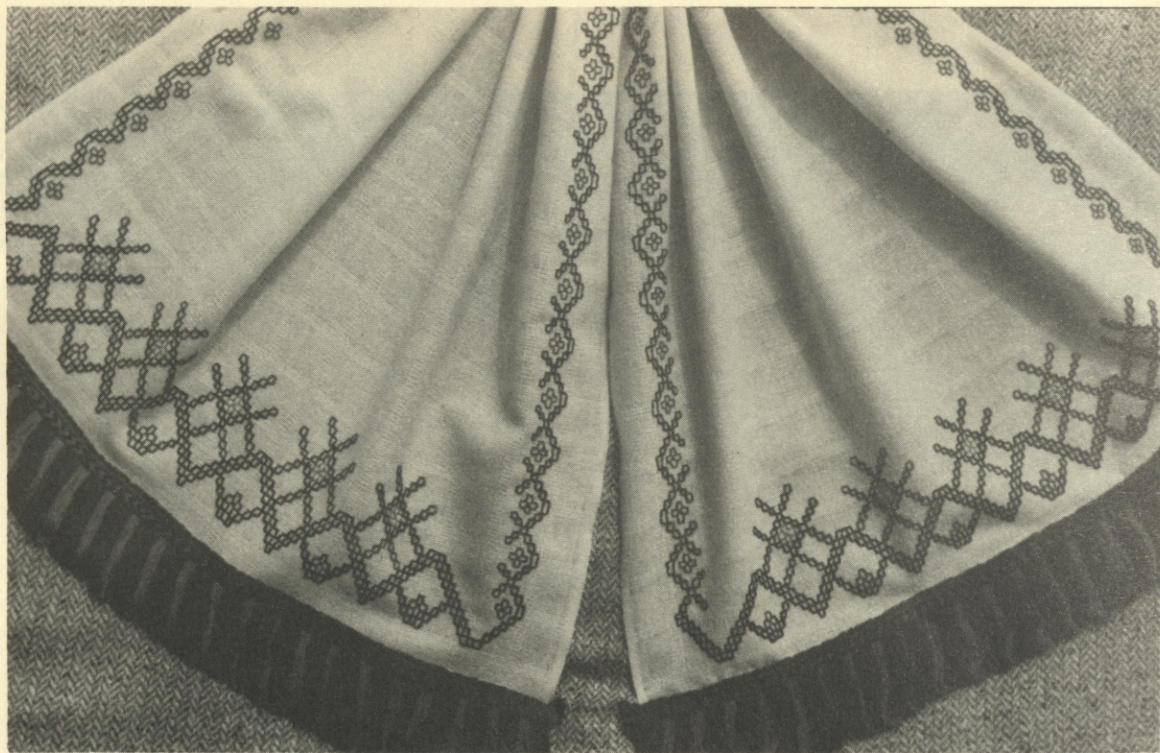
A. DZĒRVĪTIS

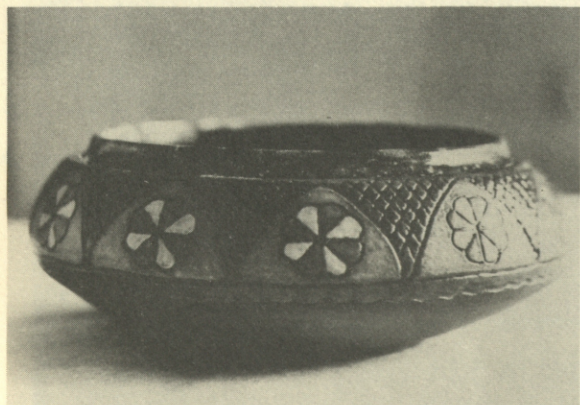
A. GUGĀNS

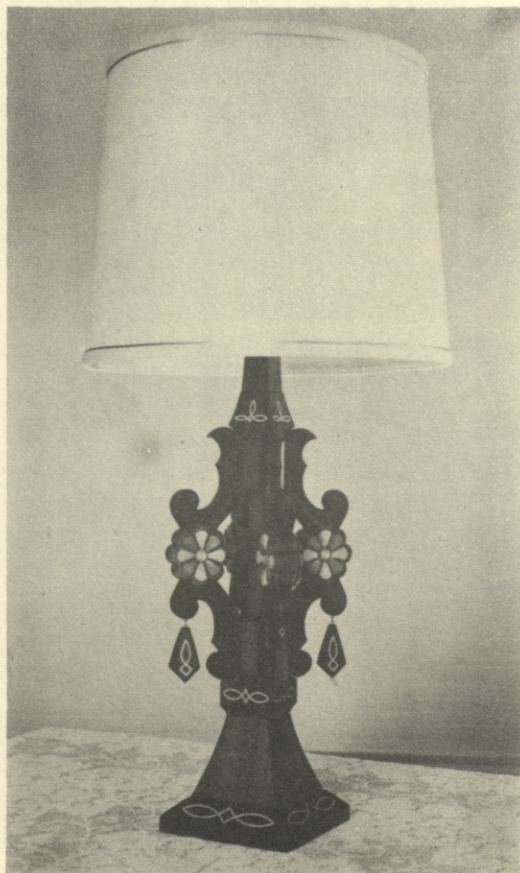
A. BUKULDS

O. MEŽULIS

E. DZEGUZE

E. BALODIS

AR DARBIEM PIEDALĀS —

1. A L K S N I S , R I T A keramika
150 Pebble Beach Dr., Crescent City, Calif. 95531, USA
2. A N C Ā N S , A N N A keramika
20 Cedar Ave., Campbelltown, S.A., Australia
3. A U Z I Ņ A , R I T A audumi
289 Withrow Ave., Toronto, Ont., Canada
4. A V O T S , E L Z A tekstildarbi
33 Don Valley Dr., Toronto, Ont. M4K 2X1, Canada
5. B A L O D I S , E D V A R D S koka darbi
15205 Dana Ave., Cleveland, Ohio 44111, USA.
6. B O L M A N I S , M I L D A tekstildarbi
49 Evelyn Ave., Toronto, Ont. M6P 2Z2, Canada
7. B U K U L D S , A N E T E keramika, tekstildarbi
14033 Palm Street, Madeira Beach, Fla. 33708, USA.
8. B U K U L D S , E R N E S T S Mūzikas instr., ērģeles
14033 Palm Street, Madeira Beach, Fla. 33708, USA.
9. B U Š S , G U N Ā R S ādas darbi
25 Richview Rd., Apt. 501, Islington, Ont. M9A 4Y3, Canada
10. B U Š S , Ž E N I J A tekstildarbi
25 Richview Rd., Apt. 501, Islington, Ont. M9A 4Y3, Canada
11. D Z E G U Z E , E M M A keramika
115 Westrose Ave., Toronto, Ont. M8X 2A5, Canada
12. D Z Ē R V Ī T I S , A L E K S A N D R A tekstildarbi
195 Woburn Ave., Toronto 12, Ont., Canada
13. E I M A N I S , A L F O N S metala un koka darbi
34 Yorktown Dr., Webster, N.Y. 14580, USA.
14. G R A U D I Ņ A , A N N A keramika
1193 Northrup Rd., Penfield, N.Y., USA.
15. G R E D Z E N S , V I S V A L D I S koka darbi
5915 Dunkirk La. N., Hamel, Minnesota 55340, USA.
16. G R Ī N S , M Ā R A akmens mozaika
3270 Parmalee Dr., Seven Hills, Ohio, 44131, USA.

17. G R Ī N S , OSVALDS rotas
419 Birch St., Westfield, Ind. 46074, USA.
18. G U G Ā N S , ALEKSANDRS rotas, kalumi
25 Moccasin Trail, Don Mills, Ont. M3C 1Y5, Canada
19. H Ā N S , AUSTRĀ ādas darbi
57 Strathcona Dr., London, Ont. N5W 1P7, Canada.
20. J A N S O N S , PĒTERIS keramika
381 Brock Ave., Toronto, Ont., Canada.
21. J A N S O N S , VELGA keramika
44 Ellis Park Rd., Toronto, Ont. M6S 2V3, Canada.
22. J A N S O N S , VELGA un PĒTERIS keramika
44 Ellis Park Rd., Toronto, Ont. M6S 2V3, Canada.
23. J U R Š E V S K I S , ĶĒNIŠ tekstildarbi
1425 A Bloor St. W., Toronto, Ont., Canada.
24. J U R Š E V S K I S , ZIGFRĪDS keramika
1425 A Bloor St. W., Toronto, Ont., Canada.
25. K A U K I S , ELZA tekstildarbi
209 West F Street, Lincoln, Nebraska 68522, USA.
26. K Ļ A V I Ņ Š , JURIS rotas
38 Lewis Ave., Summit, N.J. 07901, USA.
27. K L U C I S , LILIJA tekstildarbi
127 Charlemont St., Newton Highlands, Mass. 02161, USA.
28. K U T C E R S , OLĢERTS rotas
14 Orchard St., Jamaica Plain, Mass. 02130, USA
29. L A K S T I G A L A , ZIEDONIS kokgriezumi
115 Hexam St., Cambridge-Preston, Ont., Canada
30. L A P I Ņ Š , HERBERTS intarsija
Breslau, Ont. N0B 1M0, Canada
31. L A U G E , VILMA tekstildarbi
68 Antioch Drive, Islington, Ont. M9B 5V4, Canada
32. M A T U Š Ē V I C S , VILIS kokle
31 Orton Crs., Thornhill, Ont. L4J 1S4, Canada
33. M E Ž U L I S , DZINTARS rotas, keramika
81 Methuen Ave., Toronto, Ont. M6S 1Z7, Canada

34. M E Ž U L I S , OTILIJA tekstildarbi, tautas tērpi
81 Methuen Ave., Toronto, Ont. M6S 1Z7, Canada
35. O Z O L S , SILVIJA tekstildarbi
18 Shaver Ave. N., Islington, Ont., Canada
36. P A K R A S T I Ņ Š , KĀRLIS koka darbi
11 Marion St., Toronto, Ont. M6R 1E4, Canada
37. P E N I Ķ E , GUNDEGA keramika
1214 E. Belmont Ave., South Bend, Ind. 46615, USA.
38. P Ļ A V I N S K I S , AIDA tekstildarbi
6142 Morrison St., Niagara Falls, Ont. L2E 2G4, Canada
39. P L Ū D U M S , ARTURS koka darbs
R.R.#1, Acton, Ont. L7J 2L7, Canada.
40. P L Ū D U M S , EMILIJA tekstildarbi
R.R.#1, Acton, Ont. L7J 2L7, Canada.
41. P Ū L I Ņ A , AINA tekstildarbi, senvēst. vainagi
3831 N. Oakley Ave., Chicago, Ill. 60618, USA.
42. P U R I Ņ A - J A N S O N E , ERNA tekstildarbi
6836 Aetna Ct., Wauwatosa, Wisc. 53213, USA.
43. P U R I Ņ Š , RŪTA keramika
941 Benjamin, N.E., Grandrapids, Mich. 49503, USA.
44. R E N B U Š A - R U T K O V S K A , MARTA tekstildarbi
145 Rood St., Sefton 2162, NSW, Australia.
45. R Ū D O L F S , LAURA tekstildarbi
118 Northwood Dr., Willowdale, Ont. M2M 2K3, Canada
46. S I L I Ņ Š , AUSMA tekstildarbi
Newell Hill Rd., Lafayette, N.Y. 13084, USA.
47. S P R A V N I K S , EDUARDS kalumi
203 Pellatt Ave., Weston, Ont. M9N 2P5, Canada.
48. S T R A U S A , MIRDZA tekstildarbi
1042 So Elmora Ave., Elizabeth, N.J. 07202, USA.
49. S T U R M S , KĀRLIS intarsija
565 Melville St., Rochester, N.Y. 14609, USA.
50. T R E I M A N I S , LILIJA tekstildarbi
8 Nipissing Dr., Islington, Ont., Canada.

51. V I L S O N S , V E L T A tekstildarbi
117 Collier St., Toronto, Ont., Canada
52. Z Ā L A M A N S , R Ū D O L F S kokle, trideksnis
60 Wakelin Terrace, St. Catharines, Ont. L2M 4K9, Canada
53. Z Ā L Ī T I S , J Ā N I S ādas darbi
453 Donlands Ave., Toronto, Ont. M4J 3S4, Canada.
54. Z A Ļ I N S K A , M A I G A keramika
901 Lane Blvd., Kalamazoo, Mich., USA.
55. Z A L T E - B R Ū V E R E , L A I M D O T A keramika
46 Radford Avenue, Toronto, Ont. M6R 1Z6, Canada
56. Z Ā R D S , S K A I D R Ī T E keramika
85-27 168th Street, Jamaica, N.Y. 11432, USA
57. Z I C H M A N I S , M A N F R Ē D S tautiski zīmējumi
Apt. 1206, 135 Antibes Dr., Willowdale, Ont. M2R 2Z1, Canada.
58. Z V Ī D R I S , Z E N T A tekstildarbi
178 Calvington Dr., Downsview, Ont. M3M 2M9, Canada.

A. GRAUDIŅA

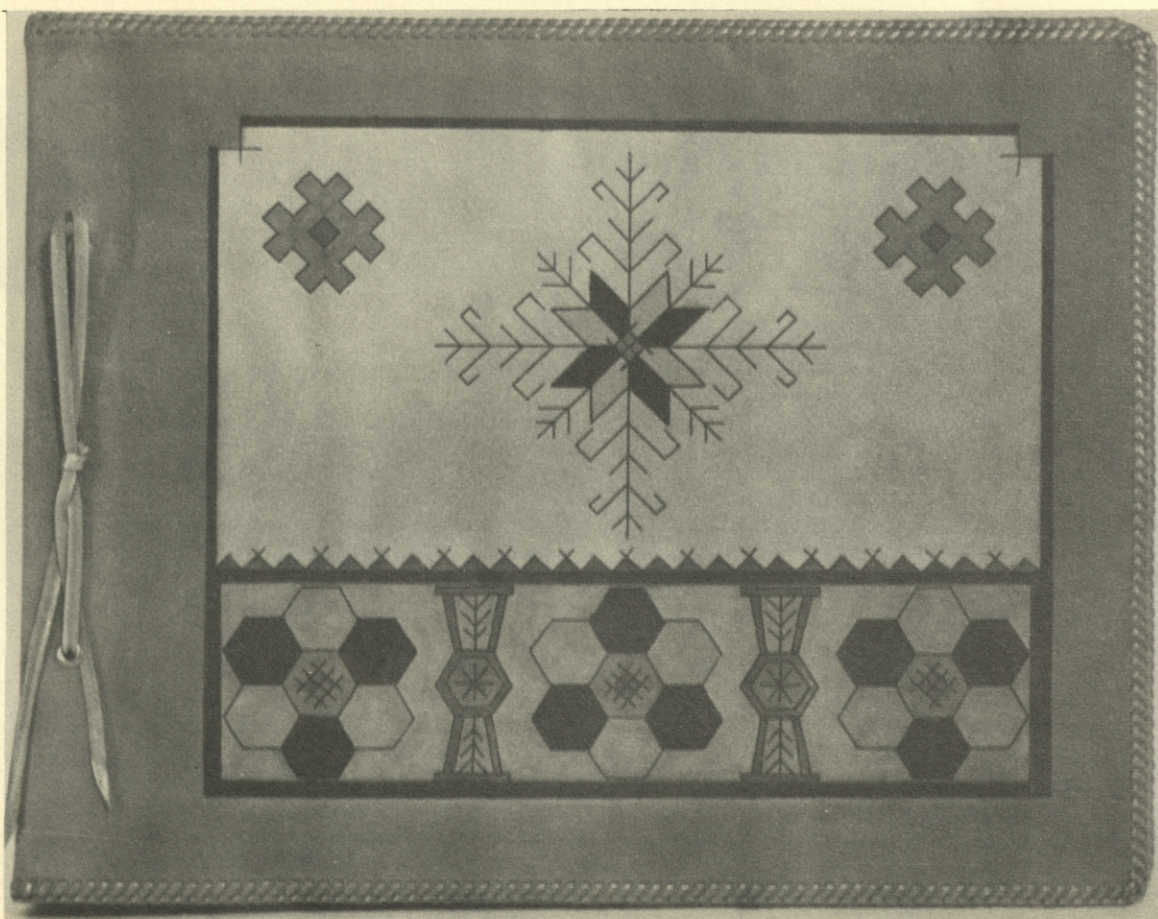
L. TREIMANE

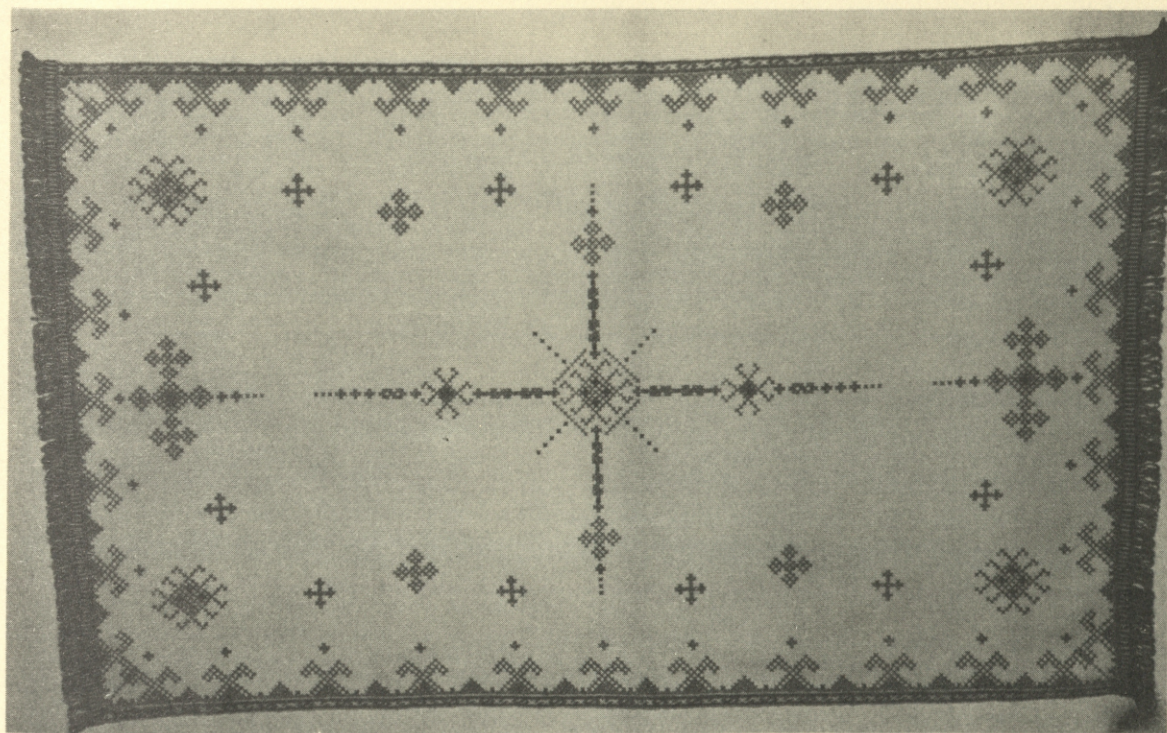
A. HĀNS

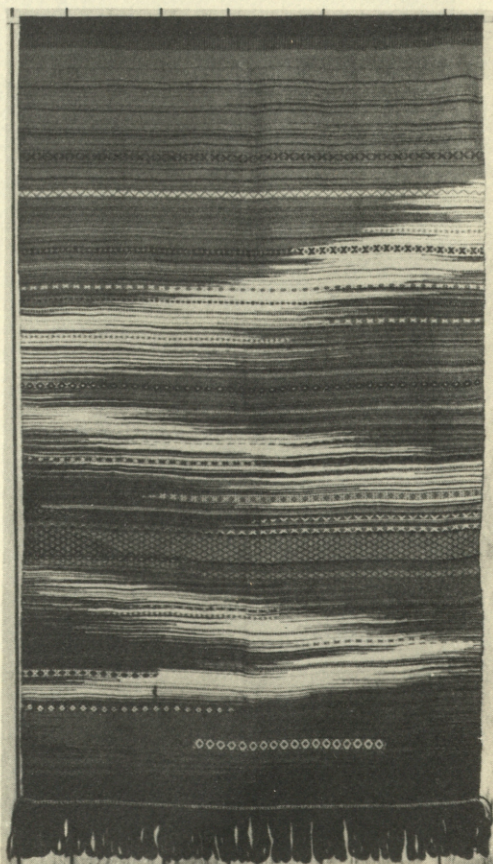
V. JANSONS

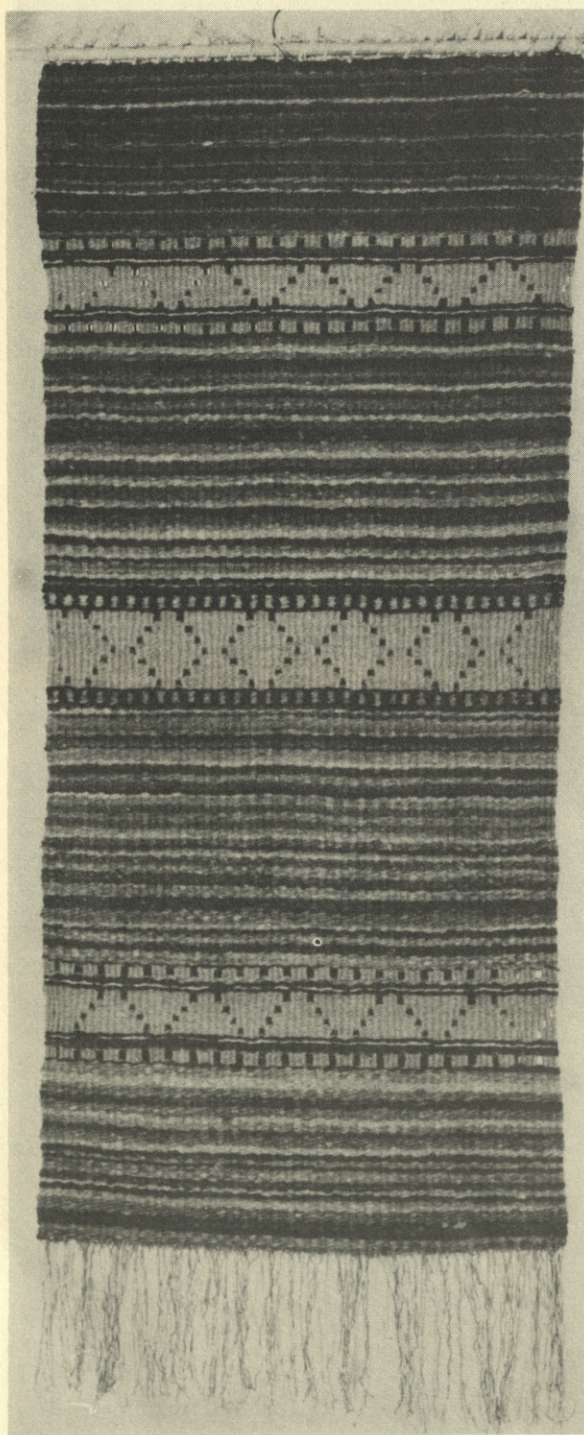
J. ZĀLĪTIS

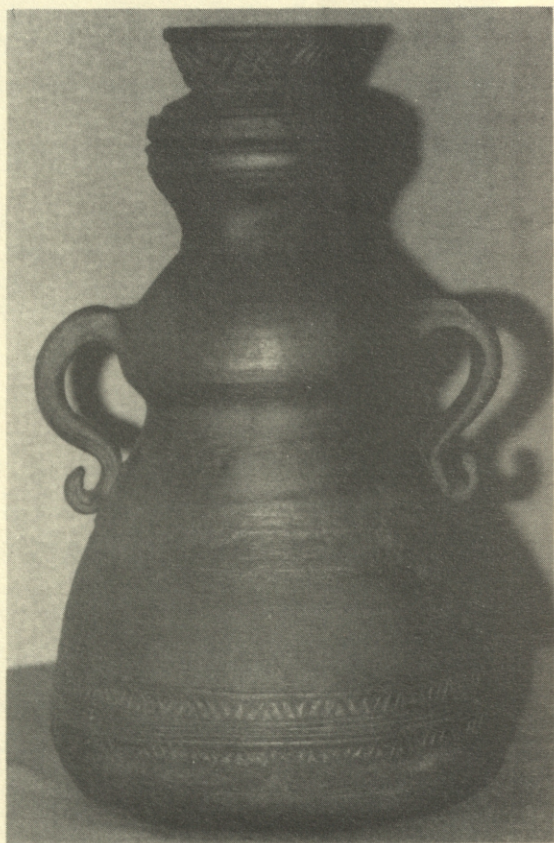
Z. ZVĪDRIS

M. STRAUSA

N. JURŠEVSKA

R. PURIŃA

OKLANDES LATVIEŠU SKOLAS ADĪTĀJU GRUPA „DŪRAINISI” ZIEMEĻKALIFORNIJĀ: Ieva Celle, Laila Gulbis Māra Hincenbergs, Laila Jurevskis, Daina Kanašēvics, Inta Mednis, Laila Savelis, Rita Savelis, Vita Slaidiņš, Alda Staprāns, Debra Užāns, Maija Vinerts, Inta Zvirbulis, vadītāja Alma Cebers. Meitenes ir no 8 līdz 17 gadu vecumam un piedalās ar savu pirmo adījumu — dūraiņu cimdu pāri — lietišķās mākslas izstādē Kanadā 6. latviešu dziesmu svētku laikā.

LATVIEŠU DAIĻAMATNIEKU SAVIENĪBAS KANADĀ
biedru grupa 1976. gadā.